

Datum

3 juni 2024

Onderwerp

VNG-inbreng plenair debat Nationaal Actieplan Dakloosheid

Geachte woordvoerders,

Woensdag 5 juni a.s. debatteert u over het Nationaal Actieplan Dakloosheid. VNG en gemeenten zijn blij met het debat omdat het belangrijk is dat de aanpak van dakloosheid de aandacht krijgt die het verdient. Dat is dringend nodig want het CBS zag de dakloosheid in 2023 met [15% toenemen](#). Een toename die niet geheel onverwachts komt: al langere tijd zijn er duidelijke signalen van toenemende druk op de maatschappelijke opvang. Het onderstreept ook het belang van het Nationaal Actieplan 'Eerst een thuis'. Dat plan is eind 2022 afgesproken. VNG hecht er daarom aan u mee te geven dat eventuele positieve gevolgen van de extra impuls in de cijfers nog niet zichtbaar zijn.

Gemeenten vragen u erop aan te dringen dat landelijk wordt gedaan wat nodig is om het Nationaal Actieplan Dakloosheid tot een succes te maken door:

- Het beschikbaar stellen van voldoende financiële middelen om de doelstellingen te kunnen realiseren.
- Steun voor een aanpassing van de techniek van indexatie van decentralisatie uitkering (DU).
- Aandacht voor het feit dat gemeenten onvoldoende kunnen bijdragen aan de beweging van beschermd wonen naar een bescherm thuis én de bestuurlijke afspraken die zijn gemaakt over langdurige ggz door het niet toepassen van de volumecompensatie in de Integrale Uitkering Beschermd Wonen.
- Duidelijkheid over de voortzetting en uitbreiding van de pilots voor dakloze EU-migranten, waarbij een aanvullend bedrag ter beschikking wordt gesteld om die pilots uit te voeren.

Nationaal Actieplan 'Eerst een thuis'

Gemeenten zullen – samen met de aanbieders van opvang en ondersteuning en de corporaties – alles op alles zetten om de trend om te buigen en dakloosheid terug te dringen. Daarbij verwachten zij van de politiek dat die ook oog houdt voor de problemen die dakloosheid veroorzaken: bedreigde bestaanszekerheid in combinatie met een ernstige wooncrisis.

Tegenwind

Alle partijen zijn doordrongen van het belang van de aanpak van dakloosheid, maar ervaren ook forse tegenwind. De wooncrisis tekende zich in de loop van 2023 alsmaar duidelijker af en de bestaanszekerheid van grote groepen staat onder druk. Ook de groeiende groep dakloze EU-migranten zorgt voor problemen. De doelen uit het Actieplan Dakloosheid kunnen alleen worden gehaald als er een extra impuls komt die het mogelijk maakt om de groei van het aantal dakloze mensen te beperken en als het aantal beschikbare woonplekken toeneemt. Er worden goede stappen gezet (de Wet betaalbare huur die is aangenomen en de Wet versterking regie op de

volkshuisvesting zal hopelijk spoedig worden besproken in uw Kamer). Maar er is meer nodig. Ook de onderdelen uit het Actieplan Dakloosheid waarvoor de ministeries aan de lat staan, moeten worden opgepakt.

Voldoende en tijdige financiën nodig

De aanpak van dakloosheid in de regio's staat inmiddels in alle regio's prominent op de agenda, maar de kosten gaan voor de baat uit. Het is fijn dat de extra financiële middelen voor 2024 uiteindelijk alsnog beschikbaar zijn gesteld. U zult begrijpen doordat financiering op zich liet wachten, er ook vertraging is ontstaan. Dat betreuren de gemeenten uiteraard.

Gemeenten vragen nadrukkelijk aandacht voor de gestegen kosten van de afgelopen jaren. Denk aan de toegenomen inflatie, de gestegen loonkosten en de energiecrisis. Doordat de decentralisatie-uitkering maatschappelijke opvang op een indirecte manier is geïndexeerd, is het in onderhandelingen tussen gemeenten en aanbieders heel lastig de gestegen kosten (lonen, maar ook energie en overige kosten) te verwerken in hun afspraken. Ook werpt het financiële 'ravijn' in 2026 voor gemeenten zijn schaduw vooruit: gemeenten zijn voorzichtig met het aangaan van nieuwe, structurele verplichtingen.

Daarnaast heeft de staatssecretaris in de voorjaarsnota besloten om wederom geen volumecompensatie in de Integrale Uitkering Beschermd Wonen toe te passen. Dit geldt dus nu voor zowel 2024 als 2025. Dit gaat in tegen eerder gemaakte afspraken over een zorgvuldig proces en het bestuurlijk gesprek hierover. Gemeenten vinden dat dit besluit in strijd is met de werking van het gemeentefonds en andere inhoudelijke ontwikkelingen op het vlak van de Wmo. Wij vragen ons dan ook af of gemeenten zonder deze volumecompensatie nog wel voldoende kunnen bijdragen aan de Nationale Aanpak Dakloosheid, de beweging van beschermd wonen naar een beschermd thuis én de bestuurlijke afspraken die zijn gemaakt over langdurige ggz. Er wordt namelijk meer van gemeenten gevraagd zonder de middelen.

Aantallen dakloze EU-migranten nemen toe

Het aantal EU-migranten in ons land neemt al jaren toe. Een klein percentage van deze groep verliest met hun werk ook een dak boven hun hoofd en kampt met verslavingsproblematiek. Die groep zorgt voor toenemende overlast in de steden, maar doet ook een beroep op de opvang. In zes gemeenten is een pilot gestart om te kijken of terugkeer naar werk of naar het land van herkomst door een intensieve aanpak kan worden bevorderd. De resultaten van deze pilots stemmen voorzichtig hoopvol.

Tegelijk wachten gemeenten op duidelijkheid over het vervolg van deze pilots na 2024. Gemeenten willen verder met deze pilots en uitbreiden naar andere gemeenten. We hopen op uw steun te kunnen rekenen dat de financiering van de pilots ook voor 2025 en verder is gegarandeerd. Om te zorgen voor continuïteit, is duidelijk hierover voor de zomer nodig.

Belangrijke voorwaarde hierbij is dat de financiering voor specifiek de groep EU-migranten niet ten koste gaat van de bredere aanpak van dakloosheid. Nu zijn de €7 miljoen voor de pilots afkomstig uit de decentralisatie uitkering Maatschappelijke Opvang. Wij pleiten daarom nadrukkelijk voor extra financiering zodat de middelen uit de decentralisatie uitkering Maatschappelijke Opvang gebruikt kunnen worden voor de doelstellingen van het Actieplan Dakloosheid.

Versterken bestaanszekerheid en betaalbaar wonen cruciaal

Tot slot is bestaanszekerheid een cruciale voorwaarden om dakloosheid te voorkomen. Wonen moet toegankelijk en betaalbaar zijn voor iedereen. Dit vergt landelijke regie en een goede samenwerking van de verschillende departementen want voldoende (tijdelijke) betaalbare woningen maar ook bijvoorbeeld maatregelen zoals de kostendelersnorm grijpen in op bestaanszekerheid en hebben invloed op het wel of niet een dak boven je hoofd hebben. Ook [het rapport](#) van de Speciaal Rapporteur van de Verenigde Naties maakt duidelijk dat er nog veel werk aan de winkel is aan het volkshuisvestingsbeleid en de bestrijding van dakloosheid.